

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 391/08-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. apríla 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť Ing. A. K., B., zastúpeného advokátom JUDr. J. D., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 99/01 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 151/07 až 153/07 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 99/01 a Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 151/07 p o r u š i l i základné právo Ing. A. K., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Ing. A. K. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Ing. A. K. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 412,11 € (slovom štyristodvanásť eur a jedenásť centov), ktoré je Krajský súd v Bratislave

povinný vyplatiť na účet jeho advokáta JUDr. J. D., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 391/08-13 z 22. októbra 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. A. K., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 99/01 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 151/07 až 153/07.

1.1 Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo najmä to, že sťažovateľ „*podal 6. decembra 2001 na Okresnom súde Bratislava II návrh na rozvod svojho manželstva s Ing. S. K. a úpravu práv a povinností*“. Okresný súd vydal 26. januára 2007 vo veci rozsudok, proti ktorému bolo podané odvolanie, pričom podľa názoru sťažovateľa aj na krajskom súde dochádza v napadnutom konaní k zbytočným prieťahom.

Sťažovateľ v ďalšej časti svojej sťažnosti opísal chronológiu úkonov, ktoré súdy v napadnutom konaní vykonali, poukázal na jednotlivé obdobia nečinnosti alebo neefektívnej činnosti označených súdov a uviedol, že napriek tomu, že voči oboj súde vyčerpal aj právne prostriedky nápravy podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, resp. po 1. apríli 2005 podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, k náprave nedošlo napriek tomu, že pre neho má posudzovaná vec obzvlášť veľký význam.

Vzhľadom na uvedené podstatné skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v danej veci nálezom takto rozhodol:

„1. Právo Ing. A. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní pred Okresným súdom Bratislava II vo veci 9 C 99/01 porušené bolo.

2. Právo Ing. A. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov priznané čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní pred Krajským súdom v Bratislave vo veci 9 Co 151/07 až 153/07 porušené bolo.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky prikazuje Krajskému súdu v Bratislave, aby vo veci 9 Co 151/07 až 153/07 upustil od ďalšieho porušovania práva Ing. A. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky podľa čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi Ing. A. K. za porušenie jeho základných práv primerané finančné zadosťučinenie 77.000 slovenských korún. Krajský súd Bratislava je povinný vyplatiť toto zadosťučinenie do dvoch mesiacov odo dňa vyhlásenia nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky. ...

5. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 7.556 Sk, ktorú je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť advokátovi JUDr. J. D., do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky. ...“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. A. R., listom sp. zn. Spr. 2165/08 z 23. decembra 2008, krajský súd, zastúpený jeho predsedníčkou JUDr. G. Š., listom sp. zn. Spr. 3728/08 z 3. decembra 2008 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedeným vyjadreniam súdov z 22. januára 2009, ktoré doplnil 26. januára 2009 aj prípisom samotného sťažovateľa.

2.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení opísala chronológiu úkonov, ktoré okresný súd vo veci vykonal, a uviedla tieto relevantné skutočnosti:

„... navrhujem, aby ústavný súd rozhodol, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v konaní porušené nebolo a nepriznal sťažovateľovi nimi žiadané finančné odškodnenie ...

...vo veci sa koná plynule. V konaní síce ide len o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností rodičov k mal. dieťaťu na čas po rozvode, čo nie je po právnej stránke zložitá vec, avšak vzhľadom k tomu, že odporkyňa s rozvodom nesúhlasila a účastníci sa nevedeli dohodnúť, ani o zverení dieťaťa do výchovy jedného z nich, ani o výživnom, ani o styku s mal. dieťaťom, bolo potrebné vykonávať podrobné dokazovanie na zistenie príčin rozvratu manželstva a na to, ktorý z rodičov má lepšie predpoklady pre výchovu mal. dieťaťa. Rozsiahlejšie a časovo náročnejšie dokazovanie si vyžiadali samotní účastníci konania. V konaní bolo vypočutých 5 svedkov (z toho 1 dožiadaným súdom - Okresným súdom Partizánske). Navrhovateľ samotný do istej miery prispel k predĺženiu konania, keď navrhol znalecké dokazovanie, potom podal odvolanie proti uzneseniu, ktorým bolo nariadené (v časti povinnosti zložiť preddavok) a napokon, keď sa spis vrátil z krajského súdu, oznámil, že na tomto znaleckom dokazovaní netrvá. V čase od 24. 6. 2004 do 27. 4. 2005 (viac ako 10 mesiacov) a od 26. 3. 2007 do 5. 6. 2008 (viac ako 14 mesiacov) bol spis na krajskom súde. Od 3. 4. 2006 do 9. 8. 2006 (4 mesiace) bol spis u znalca. Väčší časový odstup od jednotlivých úkonov (nie však viac ako 3-4 mesiace) bol spôsobený zaťaženosťou v sudkyne v jej oddelení. Mám za to, že v konaní nedošlo k subjektívnym prietahom zo strany tunajšieho súdu.

Navrhujem upustiť od ústneho pojednávania, keďže nemožno od neho očakávať ďalšie objasnenie veci.“

2.2 Predsedníčka krajského súdu zaujala k veci toto stanovisko:

„... Predmetnú výzvu, sťažnosť a uznesenie predložil vyšší súdny úradník dňa 26. 11. 2008 na vyjadrenie predsedovi senátu 9 Co, ktorý sa k veci písomne vyjadril, podaním doručeným dňa 28. 11. 2008.

Uviedol, že k sťažnosti Ing. A. K., doručenej na ÚS SR dňa 16. 05. 2008, sa vyjadruje k tej časti, kde je namietané porušenie práva navrhovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov pred krajským súdom.

Predmetná vec napadla na krajský súd dňa 26. 03. 2007, keď tento úpravou zo dňa 25. 04. 2007 realizoval úkony v zmysle ustanovenia § 211 zákona č. 40/2006 Z. z. -Občiansky súdny poriadok; úplné znenie v znení neskorších predpisov - výzva na poplatok,

doručenie odvolania odporcu na vyjadrenie. Dňa 22. 05. 2007 bolo doručené krajskému súdu vyjadrenie navrhovateľa k odvolaniu.

Dňa 19. 06. 2007 bol vo veci nariadený termín pojednávania na deň 25. 10. 2007.

Úpravou zo dňa 11. 10. 2007 došlo k zmene termínu pojednávania na termín dňa 15. 05. 2008 a to z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti predsedu senátu 9 Co - JUDr. R. H. a jeho hospitalizácie, ako aj z dôvodu práceneschopnosti zastupujúcej predsedníčky senátu 9 Co - JUDr. J. G.

Vo veci nemohol byť vytýčený skorší termín pojednávania vzhľadom na stav veci v súdnom oddelení 9 Co, 9 CoE (477 vecí), keď v tomto oddelení boli termíny pojednávania do mája 2008 riadne vytýčené a obsadené.

Dňa 15. 05. 2008 bolo vo veci rozhodnuté rozsudkom a základný spis bol dňa 05. 06. 2008 vrátený súdu prvého stupňa. ...

Oznamujem Vám, že Krajský súd v Bratislave podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, netrvá na ústnom prerokovaní veci pred ÚS SR.“

2.3 Právny zástupca sťažovateľa a sťažovateľ v reakcii na uvedené vyjadrenia zástupcov súdov uviedli najmä, že:

a) „Na výzvu súdu k materiálu, v ktorom sa Okresný súd Bratislava II a Krajský súd v Bratislave vyjadrujú k ústavnej sťažnosti Ing. A. K. pokladám za relevantné uviesť iba toľko, že Krajský súd v Bratislave odôvodnil zbytočný priesťah v konaní, ktorým došlo k odročeniu ústneho pojednávania z 11. 10. 2007 na 15. 05. 2008 dlhodobou práceneschopnosťou predsedu senátu JUDr. R. H. a následnou práceneschopnosťou zastupujúcej predsedníčky senátu JUDr. J. G.

Všeobecné súdy očividne nie sú príliš precitlivé na dodržovanie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov, ani nepokladajú za významné hodnotiť dodržanie tohto základného práva vo svojej činnosti podľa pravidiel už ustanovených Ústavným súdom SR v predchádzajúcich rozhodnutiach, dokonca ani vtedy nie, keď ide o pravidlo vyslovené ústavným súdom v súlade s case - law Európskeho súdu pre ľudské práva. Tento postoj všeobecných súdov sa názorne prejavil v uvedenej časti vyjadrenia Krajského súdu v Bratislave. ...

Krajský súd v Bratislave napriek tomu tvrdí, že sťažovateľovo základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nebolo porušené, lebo sudcovia konajúci vo veci sa nedopustili zavinených prietahov; za stav, ktorý nastal podľa názoru Krajského súdu zrejme môže vis maior. Zodpovednosť štátu Krajský súd už vôbec nepokladá za právne relevantnú.

Sťažovateľ bol a je presvedčený o opaku. Preto podal svoju sťažnosť podľa čl. 127 Ústavy SR.

b) Právny zástupca sťažovateľa dodatočne doplnil svoje stanovisko k vyjadreniam súdov, pričom uviedol tieto relevantné skutočnosti:

„1. môj klient mi... zaslal vyjadrenie k tvrdeniam Okresného súdu Bratislava II a Krajského súdu v Bratislave týkajúcim sa skutkového stavu vo veci II. ÚS 391/08. Ako odpoveď na výzvu Ústavného súdu SR zo dňa 7. januára 2009 doručенú 9. 1. 2009 v súdom ustanovenej lehote prikladám toto vyjadrenie sťažovateľa, ktorým rozširujem vyjadrenie odoslané Ústavnému súdu SR dňa 23. januára 2009.

2. Z predchádzajúcej judikatúry Ústavného súdu SR možno vyvodiť, že pri priznávaní úhrady trov konania sťažovateľovi podmienkou povahy conditio sine qua non je výslovné uplatnenie práva na náhradu trov konania v každej položke. ... S prihliadnutím na túto prax sťažovateľ spresňuje výrok v časti týkajúcej sa trov konania tak, že upravuje a dopĺňa formuláciu bodu 5, ktorú prečísľuje na bod 6 a za bod 4 vkladá nový bod 5 o úhrade trov konania Okresným súdom v Bratislave II.

... 5. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov 1/2 právneho zastúpenia v sume 12.573 Sk (= 417,36 EUR), ktorú je Okresný súd v Bratislave II povinný vyplatiť advokátovi JUDr. J. D.. do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky. Okresný súd Bratislava II platbu vo výške 208 EUR a 68 centov vykoná na číslo účtu, ktorý mu JUDr. J. D.. uvedie.

6. Sťažovateľovi priznáva náhradu trov 1/2 právneho zastúpenia v sume 12.573 Sk (= 417,36 EUR), ktorú je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť advokátovi JUDr. J. D., do dvoch mesiacov od vyhlásenia tohto nálezu v sídle Ústavného súdu Slovenskej republiky. Krajský súd Bratislava platbu vo výške 208 EUR a 68 centov vykoná na číslo účtu, ktorý mu JUDr. J. D. uvedie.“

c) Právny zástupca sťažovateľa k svojmu dodatočnému stanovisku pripojil aj toto stanovisko sťažovateľa:

„K vyjadreniu Okresného súdu Bratislava II

Okresný súd vo svojom vyjadrení uvádza určité okolnosti vytrhnuté z kontextu. Prvý úkon bol prípis, ktorým navrhovateľa vyzval súd, aby doložil originály alebo overené kópie sobášneho listu a rodného listu maloletého a aby oznámil svojho zamestnávateľa a zamestnávateľa odporkyne. Súd uvádza, že tento úkon bol urobený 5. 3. 2002 avšak v skutočnosti sa jedná o prípis zo dňa 3. 4. 2002, ktorý bol odoslaný zo súdu 17. 4. 2002 a doručený 4. 5. 2002. Navrhovateľ na tento prípis zaslal súdu listom zo dňa 13. 5. 2002 požadované listiny a vyjadrenie vo veci oznamu zamestnávateľov, v tom zmysle, že údaje odporkyne nevie oznámiť, keďže spolu nežijú a čo sa týka údajov jeho zamestnávateľa oznámil, že vzhľadom k ochrane jeho osobných údajov, pre nebezpečenstvo zneužitia údajov o zamestnávateľovi odporkyňou, ktorá invektovala u jeho zamestnávateľa ako i ohovárala u jeho spolupracovníkov, nemohol uviesť nového zamestnávateľa. Čo sa týka účelu, navrhovateľ sám predložil prehľad svojich príjmov. Máme za to, že toto nemalo žiaden vplyv na dĺžku konania. Jedná sa o účelové zavádzanie.

Ďalej máme za to, že vo veci vypočutia svedka S. H. súd bezdôvodne nariadil vypočutie svedka na dožiadanom súde. Navrhovateľ s vypočutím na dožiadanom súde nesúhlasil. Svedok S. H. sa v tom časovom období dlhodobo zdržiaval u svojej dcéry - odporkyne v B. Takéto vypočutie bolo bezúčelné. S. H. sa na výsluch dostavil v B. dňa 11. 6. 2003, avšak súd ho nebol schopný vypočuť a nariadil vypočutie dožiadaným súdom. Sme toho názoru, že aj tento neodôvodnený postup bol príčinou prieťahov v konaní.

Čo sa týka znaleckého dokazovania, ktoré súd nariadil dňa 6. 5. 2004, my sme nesúhlasili s ustanoveným znalcom, mali sme odôvodnené pochybnosti o vhodnosti a kompetentnosti ako i k možnej zaujatosti určenej znalkyne. Preto sme žiadali o určenie iného znalca. Súd nám nevyhoviel. Preto sme aj pristúpili k odstúpeniu od požiadavky na znalecké dokazovanie. Mali sme za to, že tak určené znalecké dokazovanie nemôže splniť účel. Keďže aj protistrana mala výhrady k znaleckému dokazovaniu, nakoniec súd znalecké dokazovanie zrušil.

V ďalšej časti konania nepochopiteľne súd 22. 12. 2005 nariadil znovu znalecké dokazovanie i napriek nesúhlasu oboch účastníkov. V tejto veci súd konal veľmi liknavo,

i napriek tomu, že uložil znalcovi vypracovať posudok do 45 dní, ešte vo februári znalec nezačal konať. Na náš dotaz u znalca sme zistili, že znalec nekoná pretože nemá spis zo súdu. ...

Poukazujeme na to, že súd ustanovil znalca 22. 12. 2005 a znalecký posudok došiel 26. 7. 2006. Je zjavné, že súd týmto postupom spôsobil prieťahy v konaní.

Ďalej odmietame tvrdenie súdu, že navrhovateľ sa nedostavoval na vyzvanie znalca, navrhovateľ sa riadne dostavil, avšak znalec údajne nemohol začať znalecké dokazovanie pre sústavné nedostavenie sa odporkyne. Až keď sa dostavil na tretiu výzvu znalec konal iba s ním a znovu musel prísť až keď sa dostaví odporkyňa. V tejto súvislosti poukazujeme na spis v ktorom sa nachádza aj korešpondencia právnej zástupkyne so znalcom, ktorá preukazuje obštrukcie zo strany zástupkyne. Zvlášť dávame do pozornosti, že právna zástupkyňa navštívila aj znalca, máme za to, že je pravdepodobné, že došlo k ovplyvňovaniu znalca.

Sme toho názoru, že ak mal súd k dispozícii znalecký posudok už pred 26. 7. 2006, že následne nielen, že mohol ale isto aj mal ukončiť konanie v priebehu krátkeho času.

Na záver uvádzame, že navrhovateľ konal tak ako mu umožňujú zákonné ustanovenia a teda ak sa v niektorých prípadoch odvolal konal v rámci svojich práv, avšak to nie je dôvod, aby súd konal v zmysle zákonných ustanovení a ústavy a neporušoval práva účastníka konania.

K vyjadreniu Krajského súdu v Bratislave

V tejto veci sme toho názoru, že dĺžka odvolacieho konania na odvolacom súde je neprimeraná a v rozpore s O. s. p. Odvolací súd prijal odvolanie 26. 3. 2007 a rozhodol 15. 5. 2008, teda 14 mesiacov je neprimeraná. Nesúhlasíme s vyjadrením Krajského súdu, že oddialenie bolo spôsobené z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti predsedu senátu. Podľa našich zistení predseda senátu krátko pred stanovením termínom ako i krátko po stanovenom termíne pojednával a to i vo veciach mladších a v iných veciach ako konania o rozvode a úpravy práv a povinností voči maloletým, ktoré majú prednosť. Sme toho názoru, že sa jednalo o účelové oddialenie termínu pojednávania. Ďalej máme za to, že aj vybavenie odvolacích konaní bez pojednávania v dĺžke 10 a 14 mesiacov je neprimerané a zapríčiňuje prieťahy v konaní.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúcich súdnych spisov ústavný súd zistil tento priebeh a stav napadnutých konaní:

Dňa 6. decembra 2001 podal sťažovateľ Okresnému súdu Bratislava II návrh proti Ing. S. K. (ďalej len „odporkyňa“) na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu.

Dňa 3. apríla 2002 okresný súd vyzval sťažovateľa na oznámenie adres zamestnávateľov účastníkov konania a doloženie originálov sobášneho listu a rodného listu dieťaťa.

Dňa 15. mája 2002 sťažovateľ doložil overené kópie sobášneho listu a rodného listu.

Dňa 1. augusta 2002 okresný súd nariadil termín pojednávania na 23. október 2002. Ďalej požiadal D. B. o zaslanie daňového priznania odporkyne a sťažovateľa vyzval na zaslanie splnomocnenia.

Dňa 19. augusta 2002 D. B. zaslal okresnému súdu požadované daňové priznanie.

Dňa 17. októbra 2002 odporkyňa ospravedlnila svoju neúčast' a požiadala okresný súd o odročenie nariadeného pojednávania.

Dňa 23. októbra 2002 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 27. január 2003.

Dňa 28. októbra 2002 okresný súd predvolal odporkyňu na pojednávanie, ktoré bolo nariadené na 27. január 2003, pod hrozbou poriadkovej pokuty a predvedenia.

Dňa 24. januára 2003 sa odporkyňa písomne vyjadrila k návrhu na rozvod.

Dňa 27. januára 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 31. marec 2003. Sťažovateľ sa vyjadril k predmetnej veci a upresnil svoj návrh.

Dňa 6. februára 2003 sťažovateľ navrhol okresnému súdu vypočuť týchto svedkov: A. F., V. F., A. B. a p. M.

Dňa 3. marca 2003 okresný súd predvolal svedkov na pojednávanie, ktoré bolo určené na 31. marec 2003.

Dňa 14. marca 2003 odporkyňa navrhla vypočuť svedkov: S. M., A. B., J. Š., J. H., E. J. a V. V.

Dňa 31. marca 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 11. jún 2003.

Dňa 2. apríla 2003 okresný súd predvolal na nastávajúce pojednávanie navrhnutých svedkov. Ďalej požiadal W., a. s., o zaslanie prehľadu príjmov sťažovateľa a D. B. o zaslanie daňového priznania odporkyne.

Dňa 13. mája 2003 D. B. zaslal okresnému súdu požadované daňové priznanie.

Dňa 16. mája 2003 W., a. s., zaslala okresnému súdu požadovaný prehľad príjmov sťažovateľa.

Dňa 11. júna 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že bude vypočutý svedok p. H. prostredníctvom Okresného súdu Partizánske.

Dňa 14. augusta 2003 bol dožiadaný Okresný súd Partizánske, aby vykonal výsluch svedka S. H.

Dňa 16. septembra 2003 Okresný súd Partizánske predvolal na výsluch S. H. na 3. október 2003.

Dňa 22. septembra 2003 Okresný súd Partizánske zmenil termín výsluchu S. H. na 10. október 2003.

Dňa 10. októbra 2003 sa uskutočnil výsluch svedka S. H. v P.

Dňa 14. októbra 2003 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 30. októbra 2003 okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. február 2004.

Dňa 13. februára 2004 odporkyňa doplnila svoje vyjadrenie k návrhu na rozvod. Ďalej podala návrh na vydanie predbežného opatrenia vo veci starostlivosti o maloletého D. K.

Dňa 16. februára 2004 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že bude rozhodnuté o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 19. februára 2004 okresný súd vylúčil návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 6. mája 2004 okresný súd uznesením č. k. 9 C 99/01-149 ustanovil vo veci znalca z odboru psychiatrie.

Dňa 7. mája 2004 okresný súd požiadal E. v B. o zaslanie posudku na odporkyňu.

Dňa 19. mája 2004 E. v B. odpovedala na žiadosť okresného súdu.

Dňa 27. mája 2004 sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu o nariadení znaleckého dokazovania v časti, v ktorej bol zaviazaný na zloženie preddavku na trovy znaleckého dokazovania.

Dňa 9. júna 2004 odporkyňa žiadala okresný súd, aby nepripustil zastúpenie navrhovateľa jeho splnomocneným právnym zástupcom.

Dňa 24. júna 2004 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave.

Dňa 31. marca 2005 krajský súd rozhodnutím č. k. 3 Co 189/04-164 uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil.

Dňa 27. apríla 2005 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 20. mája 2005 sťažovateľ oznámil okresnému súdu, že netrvá na znaleckom dokazovaní.

Dňa 16. júna 2005 okresný súd uznesením č. k. 9 C 99/01-172 rozhodol, že upúšťa od znaleckého dokazovania. Ďalej okresný súd uznesením č. k. 9 C 99/01-173 rozhodol, že sa námietka voči právnemu zástupcovi sťažovateľa zamieta. Ďalej okresný súd vyzval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny B., W., a. s., a D. B. na oznámenie skutočností dôležitých pre rozhodnutie v danej veci.

Dňa 30. júna 2005 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny B. odpovedal okresnému súdu na výzvu.

Dňa 1. júla 2005 D. B. odpovedal okresnému súdu na výzvu.

Dňa 25. júla 2005 okresný súd opakovane vyzval W., a. s., na podanie správy.

Dňa 6. septembra 2005 okresný súd nariadil termín pojednávania na 23. november 2005. Ďalej požiadal G. v B. a Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v B. o oznámenie skutočností týkajúcich sa účastníkov konania. Ďalej vyzval účastníkov, aby založili do spisu potvrdenie o svojom príjme.

Dňa 16. septembra 2005 G. v B. odpovedal okresnému súdu.

Dňa 20. septembra 2005 W., a. s., odpovedala na výzvu okresného súdu.

Dňa 23. septembra 2005 Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v B. odpovedalo okresnému súdu.

Dňa 29. septembra 2005 sťažovateľ požiadal okresný súd o predĺženie lehoty na získanie dokladov ním požadovaných.

Dňa 21. októbra 2005 sťažovateľ doložil okresnému súdu požadované doklady a svoje písomné vyjadrenie.

Dňa 21. novembra 2005 sa sťažovateľ vyjadril k predmetnej veci a podal návrh na urýchlené rozhodnutie bez ďalšieho dokazovania.

Dňa 23. novembra 2005 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že bude rozhodnuté o námietke zaujatosti voči kolíznej opatrovníčke a bude nariadené znalecké dokazovanie z odboru psychológie.

Dňa 13. decembra 2005 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny B. sa vyjadril ku vznesenej námietke zaujatosti.

Dňa 22. decembra 2005 okresný súd uznesením č. k. 9 C 99/01-224 ustanovil vo veci znalca z odboru psychológie.

Dňa 16. marca 2006 okresný súd vyzval znalca, aby si v lehote 10 dní vyzdvihol spis.

Dňa 31. marca 2006 bol spis sp. zn. 9 C 99/01 zaslaný znalcovi.

Dňa 19. mája 2006 znalec oznámil okresnému súdu, že účastníci sa nedostavujú na stanovené termíny.

Dňa 29. mája 2006 okresný súd vyzval účastníkov, aby poskytli súčinnosť znalcovi pod hrozbou poriadkovej pokuty.

Dňa 9. augusta 2006 bol okresnému súdu doručený znalecký posudok.

Dňa 17. augusta 2006 okresný súd nariadil termín pojednávania na 20. október 2006. Zároveň požiadal E. v B. o zaslanie prehľadu príjmov odporkyne a vyzval účastníkov, aby zaslali doklady o svojich príjmoch.

Dňa 23. augusta 2006 odporkyňa reagovala na výzvu okresného súdu.

Dňa 6. septembra 2006 sťažovateľ odpovedal na výzvu okresného súdu.

Dňa 20. októbra 2006 sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu o znalečnom.

Dňa 20. októbra 2006 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 11. december 2006.

Dňa 25. októbra 2006 sťažovateľ oznámil okresnému súdu adresy svojich zamestnávateľov.

Dňa 27. októbra 2006 sťažovateľ vzal späť svoje odvolanie proti rozhodnutiu o znalečnom.

Dňa 30. októbra 2006 okresný súd požiadal zamestnávateľov účastníkov konania o zaslanie prehľadu o príjmoch účastníkov.

Dňa 9. novembra 2006 zamestnávateľ sťažovateľa reagoval na žiadosť okresného súdu.

Dňa 13. novembra 2006 D. B. zaslal okresnému súdu daňové priznania účastníkov konania.

Dňa 28. novembra 2006 odporkyňa požiadala okresný súd o odročenie termínu pojednávania nariadeného na 11. december 2006.

Dňa 5. decembra 2006 okresný súd oznámil účastníkom, že nariadené pojednávanie bude odročené.

Dňa 8. decembra 2006 sťažovateľ namietal, že by sa pojednávanie nemalo uskutočniť.

Dňa 11. decembra 2006 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené pre neprítomnosť odporkyne na 26. január 2007. Okresný súd vyzval odporkyňu na zaslanie listinných dôkazov.

Dňa 19. decembra 2006 odporkyňa doručila okresnému súdu požadované listiny.

Dňa 4. januára 2007 okresný súd vyzval zamestnávateľa sťažovateľa na zaslanie prehľadu o jeho príjmoch.

Dňa 17. januára 2007 zamestnávateľ sťažovateľa reagoval na výzvu okresného súdu.

Dňa 25. januára 2007 sa sťažovateľ vyjadril k stanovisku odporkyne a podal návrh na rozhodnutie.

Dňa 26. januára 2007 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok č. k. 9 C 99/01-416, ktorým bolo manželstvo účastníkov konania rozvedené.

Dňa 23. februára 2007 okresný súd uznesením č. k. 9 C 99/01-428 rozhodol o trovách konania.

Dňa 12. marca 2007 sťažovateľ podal odvolanie proti trovám konania a proti rozsudku č. k. 9 C 99/01-416 v časti výroku o výživnom.

Dňa 22. marca 2007 odporkyňa podala odvolanie proti rozsudku č. k. 9 C 99/01-416, a to v celom rozsahu.

Dňa 26. marca 2007 bol spis predložený Krajskému súdu v Bratislave.

Dňa 7. mája 2007 odvolací súd zaslal účastníkom konania podané odvolania, aby k týmto zaujali vzájomne stanovisko.

Dňa 22. mája 2007 sa sťažovateľ vyjadril k odvolaniu odporkyne a tiež k veci.

Dňa 23. mája 2007 odporkyňa zaplatila súdny poplatok za odvolanie.

Dňa 13. júna 2007 sťažovateľ podal žiadosť o urýchlenie konania.

Dňa 13. júla 2007 krajský súd nariadil termín pojednávania na 25. október 2007.

Dňa 15. októbra 2007 krajský súd preložil termín pojednávania na 15. máj 2008.

Dňa 8. novembra 2007 sťažovateľ namietal odročenie pojednávania a podal sťažnosť na prieťahy v odvolacom konaní. Sťažovateľ zároveň zaslal krajskému súdu rozpis svojho zárobku za posledných 12 mesiacov.

Dňa 14. novembra 2007 sa krajský súd vyjadril k sťažnosti na prieťahy v konaní.

Dňa 15. mája 2008 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie na krajskom súde, ktorý rozsudkom č. k. 9 Co 151/07-502 rozhodnutie súdu prvého stupňa v napadnutej časti týkajúcej sa úpravy styku sťažovateľa s maloletým D. K. zmenil a vo zvyšnej časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Dňa 5. júna 2008 bol spis vrátený okresnému súdu, toho istého dňa bol daný pokyn na doručenie rozhodnutia krajského súdu účastníkom.

Dňa 11. júna 2008 rozsudok nadobudol právoplatnosť.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 99/01 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 151/07 až 153/07, po nahliadnutí do spisu - presnejšie v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 151/07, došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, dĺžka napadnutých konaní podľa názoru ústavného súdu nebola závislá od zložitosti veci. Vec z právneho hľadiska nemožno považovať za zložitú, keď išlo o návrh na rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu, a ani po skutkovej stránke nebola vec obzvlášť zložitá, i keď sa nariad'ovalo vo veci aj znalecké dokazovanie. Táto samotná okolnost' však nebola takého charakteru, aby mohla byť dôvodom na celkom šesť a pol rokov trvajúce konanie. Napokon

ani predsedníčka okresného súdu a krajského súdu vo svojich vyjadreniach nepoukázali na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúvaných konaniach, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetných konaniach k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľ neprispel svojím správaním k priet'ahom v konaní, povinnosti mu uložené súdmi plnil v stanovených lehotách a aktívne sa dožadoval pokračovania v konaní, opakovane žiadal o nariadenie termínu pojednávania a taktiež opakovane podal sťažnosť na priet'ahy v konaní. Sťažovateľ síce menil svoj návrh na nariadenie znaleckého dokazovania, avšak využitie možností daných navrhovateľom procesnými predpismi (napr. podľa Občianskeho súdneho poriadku) na uplatňovanie a presadzovanie ich práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, dôsledkom ktorého sú zbytočné priet'ahy (napr. I. ÚS 31/01).

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach a predovšetkým poukazuje na to, že trvanie napadnutých konaní už šesť rokov a šesť mesiacov je už aj vzhľadom na povahu tejto veci (rozvod manželstva a úprava práv a povinností k maloletému dieťaťu) samo osebe celkom jednoznačne neprimerané.

3.1 Vec vedená okresným súdom pod sp. zn. 9 C 99/01

Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu v napadnutom konaní opakované obdobia krátkodobej nečinnosti, napr. od 6. decembra 2001 do 3. apríla 2002 (štyri mesiace), od 15. mája 2002 do 1. augusta 2002 (tri mesiace), od 19. februára 2004 do 6. mája 2004 (tri mesiace), od 22. decembra 2005 do 16. marca 2006 (tri mesiace) a pod. Uvedené obdobia absolútnej nečinnosti celkovo v trvaní najmenej jedného roka nemožno ospravedlniť, hoci tieto opakované priet'ahy nadobudli charakter zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy v kontexte šesť a pol ročného trvania napadnutého konania (z toho takmer štyri roky na okresnom súde), pričom vec bolo potrebné posúdiť aj

s ohľadom na jej povahu (rozhodovanie o úprave práv a povinností k maloletému dieťaťu) a význam pre sťažovateľa. V tejto súvislosti Európsky súd pre ľudské práva už zdôraznil, že ak sú predmetom konania vzájomné vzťahy medzi rodičmi a deťmi, konaniu o týchto vzťahoch príslušné súdy majú venovať „mimoriadnu starostlivosť, pretože procesné omeškanie v takejto veci môže mať za následok de facto rozhodnutie o otázke predloženej súdu“ (pozri H. v. Spojené kráľovstvo, rozsudok z 8. júla 1987, § 85). Vo svetle tejto požiadavky sa potom podstatne mení aj pohľad na posúdenie prietáhov v predmetnej veci vo vzťahu k právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, účelom ktorého je, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli čomu prebieha súdne konanie (mutatis mutandis II. ÚS 66/02).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 C 99/01 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

3.2 Vec vedená krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 151/07

Ústavný súd ďalej konštatuje, že aj krajský súd bol v predmetnej veci vedenej pod sp. zn. 9 Co 151/07 od 15. októbra 2007 do 15. mája 2008 dlhšiu dobu neefektívne činný. Krajský súd teda počas siedmich mesiacov vo veci, ktorá už dovtedy trvala takmer šesť rokov, nevykonával efektívne úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ počas napadnutého súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k prietahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu krajského súdu. Pri posudzovaní odôvodnenosti sťažnosti nemožno prihliadnuť na skutočnosti označované ako objektívne vo vyjadrení predsedníčky krajského súdu. V tejto súvislosti ústavný súd už uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných prietáhov. I keď nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či konajúceho sudcu, nemožno systémové nedostatky v oblasti výkonu

spravodlivosti pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním napr. na obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (pozri napr. I. ÚS 119/03).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 151/07 tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 11. júna 2008 boli napadnuté konania právoplatne skončené, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ požadoval priznať primerané finančného zadosťučinenie v sume 77 000 Sk, teda 2 555,93 eur, pre dlhodobú právnu neistotu, a pretože „pre neho má posudzovaná vec obzvlášť veľký význam“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať mu aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľa, najmä na povahu posudzovanej veci, ako aj na celkové neobyčajne dlhodobé trvanie tohto konania považuje za primerané priznať sťažovateľovi vo vzťahu k okresnému súde v sume 1 500 €, pričom vo vzťahu ku krajskému súde vzhľadom na podiel tohto súdu na vzniknutých prietahoch, považoval za dostatočné priznať sťažovateľovi iba trovy právneho zastúpenia tak, ako to je uvedené v ďalšej časti tohto nálezu.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 12. mája 2008, spísanie sťažnosti z 13. mája 2008 a písomné stanovisko k vyjadreniu okresného súdu a krajského súdu z 26. januára 2009). Za dva úkony vykonané v roku 2008 patrí odmena v sume dvakrát po 105,42 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2009 prislúcha odmena v sume 115,90 €, preto trovy právneho zastúpenia pre sťažovateľa predstavujú sumu 326,74 €. Spolu s režijným paušálom ku každému úkonu (2 x 6,31 € v roku 2008 a 1x 6,95 € v roku 2009) tvorí náhrada trov právnej služby advokátom sumu 346,31 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. K uvedenej sume bolo treba pripočítať 19 % DPH, teda sumu 65,80 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľa predstavuje celkovú sumu 412,11 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2009